

Мельянкova Людмила Василівна
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту
Національний університет біоресурсів
та природокористування України

Вихристенко Евеліна Олегівна,
студентка
Національний університет біоресурсів
та природокористування України

Мельянкova Людмила Васильевна
кандидат экономических наук, доцент,
доцент кафедры бухгалтерского учета и аудита
Национальный университет биоресурсов
и природопользования Украины

Вихристенко Эвелина Олеговна,
студентка
Национальный университет биоресурсов
и природопользования Украины

Melyankova L.V.
PhD, associate professor,
Associate Professor of Accounting and Auditing
Natsionalnyy University of Life
ta pryrodokorystuvannya Ukrayiny

Vyhrystenko E.O.,
student
Natsionalnyy University of Life
ta pryrodokorystuvannya Ukrayiny

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ АКТИВНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКІВ

ОСОБЕННОСТИ ПРОВЕДЕНИЯ АКТИВНЫХ ОПЕРАЦИЙ

БАНКОВ

FEATURES IMPLEMENTATION ACTIVE OPERATIONS OF BANKS

Анотація: Досліджено теоретичні питання здійснення активних операцій банку.

Аннотация: Исследованы теоретические вопросы проведения активных операций банка.

Annotation: Investigational theoretical questions of realization of active operations of bank.

Ключові слова: банківські активи, активні операції, ліквідність, інвестиції, валюта балансу.

Ключевые слова: банковские активы, активные операции, ликвидность, инвестиции, валюта баланса.

Keywords: active operations, liquidity, investments, currency of balance.

Здійснення активних операцій, тобто розміщення власних і залучених коштів з метою одержання доходу, підтримки ліквідності і забезпечення функціонування банку призводить до утворення банківських активів, як напрямків розміщення і використання його ресурсів. Тому розгляд особливостей активних операцій банку найбільш змістовно розкривається в розрізі формування та структури його активів.

По призначенню активи можна розділити на п'ять категорій (табл. 1).

Таблиця 1

Категорії активів за призначенням

Категорія	Призначення	Склад
Касові активи	Забезпечують ліквідність банку призначені для щоденного безперебійного виконання банками своїх зобов'язань по безготівковому перерахуванню засобів і по видачі готівки з рахунків клієнтів. Як правило, доходів від розміщення засобів у такі активи банки не одержують. На їхню частку приходить 15-20 % всіх активів банку	кошти в касах банків, обмінних пунктах, банкоматах
		кореспондентський рахунок у центральному банку
		кореспондентські рахунки в комерційних банках,
		засоби перераховані у фонд обов'язкових резервів у центральному банку
Працюючі	Приносять дохід, мають щодо	депозити в НБУ

активи	невеликий термін обертання. В даний час у структурі працюючих активів найбільшу частку має кредитування різних галузей народного господарства. На долю працюючих активів приходить 55-70 % всіх активів банку	міжбанківські кредити видані і депозити в комерційних банках
		кредити небанківським позичальникам
		факторингові операції
		короткострокові вкладення в державні боргові зобов'язання, у боргові зобов'язання й акції для перепродажу
		векселя в портфелі банку
Інвестиційні активи	Довгострокові вкладення у виді прямих чи портфельних інвестицій з метою диверсифікації ризиків, забезпечення підвищених доходів у майбутньому, розширення сфери впливу банку і т.і. Частка таких активів - 3-10 %	акції і боргові зобов'язання придбані для інвестування
		векселя з терміном погашення більше 1 року
		прямі інвестиції: участь у дочірніх фірмах, внески в статутний капітал юридичних осіб
Позаоборотні активи	Призначені для забезпечення виконання банком своїх прямих функцій. Банки повинні придбавати чи орендувати приміщення, транспортні засоби, комп'ютер, програмно-технічне забезпечення, засоби комунікацій і т.і. Частка таких активів складає 10-15 %	основні засоби
		капітальні вкладення
		нематеріальні активи
		господарські матеріали і МШП
Інші активи	Всі інші активи Частка цих активів складає 0-10 %. Занадто висока питома вага інших активів може свідчити про негативні тенденції в діяльності банку	кошти в розрахунках
		Дебіторська заборгованість
		транзитні рахунки
		витрати майбутніх періодів

Під структурою активів розуміється співвідношення різних по якості статей активу балансу до валюти балансу. Активи банку можна групувати за певними критеріями: по призначенню; по термінах розміщення; по ліквідності; по суб'єктах; по ступені ризику.

Важливим показником стабільної роботи банку є групування його активів за рівнем їхньої ліквідності. Під ліквідністю активів розуміють їх здатність з певною швидкістю трансформуватися у гроші або в інші

платіжні засоби. Це найважливіша властивість активів, тому що саме завдяки їй банк здатний виконувати свої зобов'язання перед клієнтами в певні строки та за певними сумами.

Якість активів визначається потенційною зворотністю вкладених коштів в установленій договором термін з урахуванням нарахованих відсотків (для працюючих активів) або можливістю реалізувати даний актив за ціною, не меншу його балансової вартості (для необоротних активів) [1, с. 520-522], а показники ліквідності поділяються на групи: достатності власних засобів; співвідношення активних і пасивних операцій по термінах і змісту; якість і ризикованість активів; структури і стабільності пасивів; прибутковості і рентабельності.

З усіх розглянутих активів найбільш важливими для банку є активи що формуються внаслідок здійснення активних операцій як таких, що забезпечують досягнення основної мети банківської діяльності – отримання прибутку.

Найбільшу питому вагу, від 55 до 70 відсотків загальної вартості активів займають кредитні операції, формування кредитного портфелю, як сукупності усіх кредитів, наданих банком з метою одержання прибутку.

Іншими активними операціями, що є не менш важливими, для забезпечення прибутковості та ліквідності діяльності банку, є інвестиційні операції. Питома вага цих активних операцій складає від 3 до 10 відсотків загальної вартості активів банку [2, с. 673-675].

Під інвестиціями розуміють витрати на виробництво та нагромадження запасів виробництва, або ж сукупність витрат, які реалізуються у формі довгострокових вкладень капіталу в галузі народного господарства. Цілі інвестиційної діяльності банку полягають у додержанні безпеки банківських коштів, забезпеченні їх диверсифікації, доходу та ліквідності. Крім того, при кредитуванні банк є єдиним, чи одним з

невеликої кількості можливих кредиторів, а при інвестуванні банк виступає одним з багатьох можливих інвесторів.

До того ж кредитування пов'язане з особистими відносинами банку з позичальником, а інвестування є знеособленою діяльністю.

Проте, між кредитними та інвестиційними операціями існує і тісний зв'язок, який полягає в тому, що ці активні операції є найбільш прибутковими та найбільш ризиковими і вимагають від банку підтримання оптимальної структури своїх активів шляхом змінювати її на користь кредитів або на користь інвестицій в залежності від певної економічної ситуації.

Отже, активні операції банку беруть участь у формуванні його активів, а найбільшу питому вагу в структурі цих активів займають кредитні та інвестиційні операції, як такі, що забезпечують одержання найбільшого прибутку при раціональному розподілі ризиків за окремими видами операцій та підтримують необхідний рівень ліквідності, яка досягається шляхом підтримки оптимальної структури активів в залежності від економічної ситуації та оперативної зміни цієї структури або на користь кредитів, або на користь інвестицій.

Література:

1. Гроші та кредит / за ред. Савлука М.І. – К.: КНЕУ, 2010. – 742 с.
2. Банківські операції /За ред. В.І. Міщенко, Н.Г. Славянської. – К.: Знання, 2012. – 727 с.

References:

1. Hposhi ta kpedyt / za ped. Cavluka M.I. – K.: KNEU, 2010. – 742 c.
2. Bankivc'ki operatsiyi /Za ped. V.I. Mishchenka, N.H. Slavyanc'koyi. – K.: Znannya, 2012. – 727 c.